

**DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT**

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Statens Hus
7468 TRONDHEIM

Deres ref
2012/4927

Vår ref
12/2624 KTA HJS/-

Dato
9.10.2013

Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester

Det vises til ekspedisjon av 14. juni 2012 og 26. juni 2013 fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vedrørende ovennevnte. Departementet vil sterkt beklage at det har tatt lang tid å besvare henvendelsen.

I tilknytning til henvendelsen ønsker departementet først på generelt grunnlag å knytte noen bemerkninger til merknader som gis til forskrifter, før vi vil komme nærmere inn på de konkrete problemstillingene Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tar opp i sine henvendelser.

Når departementet utarbeider merknader til forskrifter gjøres dette primært for å gjøre forskriften mer tilgjengelig for brukerne. Merknadene er ment som en veiledning for å lette forståelsen av forskriften. Særlig vil dette kunne være hensiktsmessig i tilfeller der forskriften regulerer forhold som kan være teknisk komplisert, og hvor en i merknader enklere kan anskueliggjøre forholdet gjennom bruk av eksempler.

Departementet vil imidlertid bemerke at merknadene ikke har den samme rettslige status som forskriftene. Det er forskriftsteksten som formelt vedtas av departementet, eventuelt Kongen i statsråd, og som kunngjøres i samsvar med bestemmelser gitt i forvaltningsloven § 38. Departementet har derfor ikke anledning til å gi instruks gjennom merknadene som går utover forskriftsbestemmelsene. På samme måte er det ikke tvilsomt at forskriftsteksten går foran merknadene ved eventuell motstrid. I tilfeller der forskriften kan forstås på ulike måter, vil merknadene kunne gi uttrykk for departementets forståelse av forskriften. Dette er imidlertid en forståelse som i prinsippet ikke er rettslig bindende, og hvor domstolen vil kunne komme til en annen forståelse.

Når det gjelder rundskriv I-47/98 skal kort bemerkes at merknadene til forskriften som

Postadresse
Postboks 8011 Dep
NO-0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Besøksadresse
Teatergt. 9
www.hod.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
983 887 406

Kommunetjenesteavdelinge
n
Saksbehandler
Hans-Jacob Sandsberg
22 24 87 62

fremkommer der, i realiteten er av eldre dato enn det som fremkommer av rundskrivet. Merknadene er skrevet ut fra andre formuesforhold enn hva som gjelder i dag, noe som også kan ha medført at enkelte hensyn kan ha blitt sterkere vektlagt enn hva de ville ha blitt i dag dersom departementet skulle ha utarbeidet nye merknader. Uansett deler departementet oppfatningen til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om at merknader som strider mot forskriftens øvrige prinsipper har svært liten vekt som tolkningsfaktor ved spørsmål om hvordan kommunene skal praktisere egenandelsberegningen.

Når det mer konkret gjelder merknadene i rundskriv I-47/98 viser Fylkesmannen i Sør-Trøndelag til situasjonen der beboer sitter i uskifte hvor det i merknadene står: *"Dersom beboeren sitter i uskiftet bo, skal bare halvparten av fellesinntekten legges til grunn"*. Fylkesmannen viser her til at et uskiftebo ikke i noen annen henseende anses som et eget rettssubjekt og at det verken faktisk eller rettslig er mulig å se hva som er "fellesinntekt" når den ene ektefellen er død. Det vises videre at gjenlevende ektefelle skattlegges for hele uskifteboets inntekt og formue og at det derfor ikke er mulig å se at det rettslig eksisterer en "fellesinntekt" slik som angitt i merknadene.

Departementet vil bemerke at aktuelle merknad er gitt til forskriftens § 3 fjerde ledd som har følgende ordlyd:

"Som inntekt regnes årets inntekter på grunnlag av pensjon, andre løpende trygdeytelser, arbeidsinntekt, næringsinntekt, leieinntekt, renter og annen avkastning av formue, etter fradrag av skatt og gjeldsrenter. Avkastning av erstatning for fremtidige utgifter regnes ikke som inntekt. Kommunen kan kreve opplysninger om inntektsforhold som er nødvendig for å kunne fastsette vederlaget."

Bakgrunnen for merknaden knyttet til uskifteboet var at gjenlevende ektefelle ved innleggelse på institusjon ikke skulle føle seg presset til å gjennomføre et skifte med avdødes arvinger for å unngå en eventuell reduksjon av uskifteboet. Departementet ser imidlertid at en slik særregel for uskifteboet som merknaden legger opp til, innebærer en type innskrenking i hjemmelsgrunnlaget som bør gjøres i forskriften. Departementet deler derfor fylkesmannen sin oppfatning om at den enkelte kommune ikke er rettslig forpliktet til å følge denne merknaden ved beregning av egenandel for opphold på institusjon.

Den andre merknaden Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tar opp, er følgende merknad som også omhandler bestemmelsen i forskriftens § 3, fjerde ledd: *"Derimot skal renter fra oppsparte kontantytelser fra folketrygden på pasientkonto som disponeres av institusjonen ikke anses som inntekt"* Fylkesmannen i Sør-Trøndelag kan vanskelig se begrunnelsen for en særregel som dette, og viser til at det ikke er noen forskjell på slike renteinntekter og renteinntekter fra andre konti.

Så langt departementet kan forstå stammer merknaden fra den tiden da trygdene i medhold av folketrygdloven fikk reduserte trygdeytelser ved innleggelse på godkjent helseinstitusjon hva enten dette var på sykehjem eller sykehus. De midlene den enkelte etter dette fikk utbetalt fra folketrygden (kontantytelser) var "vernet" og skulle i sin helhet tilfalle den enkelte trygdede.

Denne ordningen er endret i den forstand at en ved innleggelse i sykehjem i prinsippet fortsatt oppebærer fulle trygdeytelser. Egenandelsforskriften foretar i dag heller ingen sontring mellom pensjon/trygdeytelser og annen inntekt. Departementet kan derfor vanskelig se at det i dag foreligger noen begrunnelse for denne merknaden, en merknad som for øvrig vanskelig kan fortolkes inn i forskriften. Slik forskriften i dag lyder kan derfor departementet vanskelig se at den enkelte kommune er forpliktet til å legge denne merknaden til grunn.

Med vennlig hilsen

Anne-Cathrine Haug Jørgensen (e.f.)
avdelingsdirektør

Hans-Jacob Sandsberg
fagdirektør

Gjenpart: - Helsedirektoratet